

5 GUIA DE BONES PRÀCTIQUES

AMBIENTALS I AMBIENTALITZACIÓ DE COMPRES

DE JARDINERIA DE LA UDL

 Generalitat de Catalunya
Departament de Territori
i Sostenibilitat

 Agència de
Residus de
Catalunya

Redacció de les guies:

 ecostudi
qualitat i medi ambient

Universitat
de Lleida

Medi Ambient

ÍNDIX

1.	INTRODUCCIÓ	1
2.	BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS	2
2.1.	Ús eficient de l'aigua	2
2.2.	Eficiència energètica	3
2.3.	Introducció d'espècies	4
2.4.	Fitosanitaris	5
2.5.	Gestió del sòl	5
2.6.	Gestió de residus	6
2.7.	Transport	7
3.	AMBIENTALITZACIÓ DE COMPRES	8
3.1.	Productes, material i plantes	8
3.2.	Maquinària	8

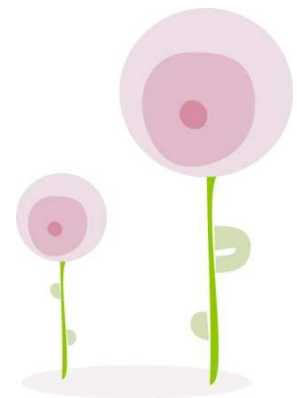
1.- INTRODUCCIÓ

La jardineria és una pràctica molt usual en la nostra societat i requereix grans quantitats d'aigua. L'aigua és un bé escàs al qual tots hem de poder accedir. És per això que se n'ha de fer un ús racional en tots els seus àmbits.

La manca d'aigua en aquest sector suposa grans limitacions en la producció o creixement de les plantes. D'altra banda, un excés d'aquesta fa augmentar el risc que les plantes pateixin malalties. És per això que existeix la necessitat d'introduir nous criteris d'ús eficient a l'hora de dissenyar jardins, per tal de reduir les necessitats hídriques i, conseqüentment, els costos. En jardineria, però, no només es consumeix aigua, sinó que també es fa ús d'energia i altres recursos que no hem de malbaratar. Aquesta guia, doncs, està enfocada a tots els treballadors del sector de la jardineria, no només per reduir el consum de l'aigua, sinó per fer de la jardineria una activitat respectuosa amb el medi ambient, minimitzant l'impacte ambiental i aconseguint la prevenció de residus.

La guia s'estructura en dos apartats generals; en el primer, es presenten les **bones pràctiques** dividides en les àrees d'actuació que s'han considerat més rellevants dins les tasques de jardineria, com l'ús eficient de l'aigua, l'eficiència energètica, l'introducció d'espècies, els fitosanitaris, la gestió del sòl i la gestió dels residus. En el segon apartat general, es troba l'**ambientalització de compres**, i s'hi indiquen alguns criteris ambientals que s'han de tenir en compte a l'hora de realitzar compres de material, màquines i productes.

Aquesta guia es complementa amb les recomanacions en matèria de bones pràctiques i ambientalització de compres del document denominat "*Guia de bones pràctiques de funcionament general*".

2.- BONES PRÀCTIQUES AMBIENTALS

2.1. ÚS EFICIENT DE L'AIGUA

- Tancar bé les aixetes després del seu ús, mentre t'ensabones les mans i quan l'aigua no sigui imprescindible.
- Alertar la persona responsable del manteniment si s'observa un mal funcionament de les instal·lacions (pèrdues d'aigua, etc.).
- En cas que se'n disposi, utilitzar correctament el sistema de doble pulsació dels inodors i evitar-ne l'ús com a paperera o cendrer, només llençar-hi paper higiènic.
- No abocar pintures, dissolvents o altres productes tòxics a l'aigüera.
- Regar a primera hora del matí durant l'hivern per evitar congelacions a hores nocturnes. La resta de l'any, fer-ho a primera hora del matí o al vespre, d'aquesta manera s'evitarà l'evaporació excessiva de l'aigua.
- Escollir espècies amb baix consum d'aigua i agrupar-les segons el seu consum.
- Evitar grans extensions de gespa pel seu elevat consum d'aigua.
- Aprofitar i reutilitzar les aigües, per exemple recollint l'aigua de pluja en una cisterna, aprofitar aigües freàtiques o aigües residuals per regar.
- Aplicar la tècnica del mulching, que consisteix en estendre una capa de matèria orgànica sobre el sòl al voltant de les plantes. Es pot fer amb torba, compost, humus de fulles, fem descompost i ric en palla, retalls de gespa secs o amb palla. Aquesta tècnica, entre molts altres beneficis, ens ajudarà a reduir la pèrdua d'aigua.

- Aplicar tècniques de xerojardineria, que consisteixen a escollir plantes de baix consum d'aigua o bé plantes adaptades i resistents a la sequera.
- Eliminar les males herbes, ja que són competidores pel que fa als nutrients i l'aigua que conté el sòl.
- No adobar en excés, ja que es provoca el creixement i, per tant, creix la necessitat d'aigua.
- Deixar plantes més altes per oferir ombra i protecció del vent a les més petites.
- Instal·lar sensors i programadors per augmentar l'eficiència dels sistemes de reg.
- Emprar el sistema de reg adequat a les condicions del terreny
 - Aspersió
 - Microaspersió
 - Reg localitzat
 - Mànegues i regadores per a espais petits i regs puntuals.
 - Gota a gota
- Comprovar periòdicament el correcte funcionament del sistema de reg per evitar que hi hagi pèrdues.
- Instal·lar comptadors d'aigua per controlar-ne el consum i les possibles pèrdues.

2.2. EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

- Posar fanals i balises fotovoltaïques que s'alimenten d'energia solar.
- Instal·lar interruptors amb temporitzadors i/o detectors de presència en zones de pas.
- Utilitzar fluorescents i bombetes de baix consum, així el consum es redueix a una cinquena part.
- Utilitzar piles recarregables.
- Utilitzar maquinària de baix consum d'energia i realitzar-ne un bon manteniment.

- Instal·lar molins per carregar bateries en circuits tancats d'energia o per fer córrer l'aigua de les fonts.
- Apagar la maquinària en finalitzar la jornada laboral o quan es prevegin llargues interrupcions.

2.3. INTRODUCCIÓ D'ESPÈCIES

L'elecció de les plantes per a jardí és determinant, ja que segons les espècies escollides es necessitarà més o menys manteniment i per tant en variarà el consum d'aigua, energia, fitosanitaris i adobs en general. Per tant, és molt recomanable, a l'hora d'escollir les plantes, tenir en compte aspectes com la climatologia, la radiació solar i el tipus de sòl, entre altres.

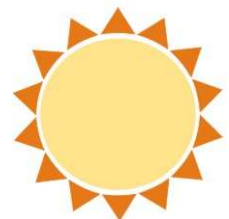
Les plantes autòctones són les més ben adaptades a la zona i, per tant, seran les que requereixin de menor manteniment i ens ajudaran a fer un bon estalvi dels recursos. Les plantes autòctones ajuden a mantenir la diversitat genètica, són més resistents a les plagues i requereixen de menys consum d'aigua i d'energia. Així, doncs, les plantes autòctones són una aposta per a la preservació de les espècies i contribueixen al manteniment i a la valorització de les escenes paisatgístiques. A continuació, es mostra un llistat de consells per tenir en compte a l'hora d'introduir noves espècies vegetals a les zones enjardinades:

- Introduir al jardí sempre que sigui possible plantes autòctones, s'adapten millor al medi i per tant la seva vida és més llarga.
- Realitzar un bon disseny del jardí o redissenyar-lo fent-ne una bona planificació, un estudi del terreny i agrupant les plantes segons les seves característiques.
- Reproduir a partir de llavors o per empelts els cultius tradicionals.
- Respectar les zones salvatges.
- Utilitzar plantes amb menors requeriments hídrics i resistents a la sequera com les espècies xeròfiles.
- Utilitzar plantes resistents a la salinitat.

2.4. FITOSANITARIS

- Prioritzar el control biològic de plagues, només en el cas que la plaga persisteixi es recorrerà al fitosanitari.
- Fixar-se bé en la fitxa de seguretat de cada producte i atendre a les recomanacions, indicacions i dosis.
- Escollir fertilitzants ecològics i biodegradables.
- Fumigar amb infusions de cua de cavall, ortiga, ceba, dents de lleó, camamilla, valeriana, etc.
- Escollir polvoritzadors sense aerosols.
- Emmagatzemar i etiquetar correctament tots els envasos que contenen fitosanitaris. A més, un cop buits s'han de separar els envasos i entregar-los al gestor corresponent.
- No abocar, tirar ni abandonar de manera descontrolada els residus perillosos.
- No abusar dels fertilitzants, ja que això provoca una brotada molt tendra i es creen plantes propenses a patir plagues de pugons o àcars.
- Recordar que el temps màxim d'emmagatzematge del fitosanitari no pot superar els sis mesos.
- Consultar la llista de productes recomanats pel Consell Català de la Producció Agrària Ecològica.

2.5. GESTIÓ DEL SÒL

- Estudiar algunes característiques edàfiques del lloc com el pH, acidesa, quantitat de matèria orgànica, nutrients, profunditat i drenatge, servirà per escollir les espècies que millor s'hi adaptin.
- Analitzar la terra, procurant que aquesta tingui una estructura idònia per al creixement de les plantes. En una estructura arenosa, hi ha moltes pèrdues d'aigua per percolació; en

canvi, en una estructura més argilosa, l'aigua queda més retinguda.

- Conservar l'estructura natural del sòl i escollir plantes que s'hi adaptin sense haver-la de canviar.
- Respectar el relleu original parant atenció a la circulació hidrogràfica.
- Evitar la compactació del sòl amb l'ús de maquinària.
- Utilitzar adobs d'origen biològic com el compost o els excrements d'animals. Utilitzar adobs d'alliberament lent, millor que els molt solubles.
- Recordar que una terra llaurada en excés s'erosiona més fàcilment.
- Utilitzar el mulching, ja que enriqueix la terra amb la descomposició, activant i alimentant els microorganismes, es reté millor la humitat del sòl, es manté la temperatura al voltant de les arrels i les protegeix, disminueix l'acció erosiva del vent i evita l'aparició de males herbes i l'esgotament del sòl amb les espècies indesitjables, ja que no reben radiació solar.
- Aportar al sòl agents retenidors d'aigua, hidroretenidors, hidrogels o també anomenats superabsorbents, servirà per augmentar la capacitat de retenció d'aigua del sòl i per espaiar les freqüències de reg.

2.6. GESTIÓ DE RESIDUS

En el sector de la jardineria es produeixen una gran quantitat de residus. Aquests reben un tractament específic segons la seva classificació: residus urbans, orgànics o perillosos.

Per tal de fer una bona gestió dels residus i separar-los degudament per al seu reciclatge i/o valorització es tindran en compte les següents mesures:

- Aplicar el codi de conducta de les tres R: reduir, reutilitzar i reciclar.
- Separar les restes de podes i segues per a la producció de compost orgànic.
- Informar-se sobre la recollida de matèria orgànica que es realitza per la zona.
- Elaborar el compost en les pròpies instal·lacions i utilitzar les restes de cuina que es generin.
- Contractar, tal i com s'especifica en la legislació, la recollida de recipients que han contingut substàncies perilloses a un gestor autoritzat.
- Evitar l'ús de productes químics que siguin molt perjudicials per al medi ambient.
- Evitar abocaments d'olis i combustibles.
- Reutilitzar testos i altres estris de jardineria.

2.7. TRANSPORT

- Potenciar l'ús de la bicicleta per anar a la feina en distàncies intermèdies. Per a distàncies inferiors, el millor mitjà de transport és anar a peu.
- Optar per l'ús del transport públic sempre que sigui possible.
- Intentar, en la mesura que sigui possible, compartir el cotxe.
- Planificar visites i desplaçaments per agrupar viatges. D'aquesta manera, també es pot reduir l'ús de diferents vehicles.

3.- AMBIENTALITZACIÓ DE COMPRES

L'ambientalització de les compres i la contractació és un element clau per aconseguir una bona gestió ambiental interna. En aquest sentit, l'ambientalització de compres i contractació permet establir les condicions que han de complir futurs proveïdors, productes o contractacions per tal de minimitzar l'impacte ambiental.

Una condició general aplicable a la totalitat de les compres és la de prioritzar la compra a proveïdors amb sistemes de gestió ambiental tipus ISO 14001, EMAS o assimilable.

3.1. PRODUCTES, MATERIAL I PLANTES

- Conèixer el significat dels símbols o marques "ecològics" com les ecoetiquetes d'AENOR Medi Ambient, Ángel Blau, Certificació FSC (Consell de gestió forestal), Distintius de garantia de Qualitat Ambiental, Etiqueta ecològica de la Unió Europea, Agricultura ecològica, etc.
- Escollir, sempre que sigui possible, matèries i productes ecològics amb certificacions que garanteixin una gestió ambiental adequada (materials extrets amb el mínim impacte negatiu, fusta procedent d'explotacions sostenibles, etc.).
- Buscar proveïdors locals.

3.2. MAQUINÀRIA

- Procurar adquirir sempre equips i maquinària que tinguin els efectes menys negatius per al medi (amb olis lubricants minerals, amb fluids refrigerants no destructors de la capa d'ozó, amb baix consum d'energia i aigua, menys residus, etc.).
- Tenir en compte l'eficiència energètica de la maquinària.

